

Besmette pink heeft als vaars zes keer grotere kans op Mortellaro

'CTC-spray gaat meetellen in je antibioticagebruik'

Ondanks de jarenlange aandacht voor klauwgezondheid, is de huidige situatie allerm minst geruststellend. Specialist Menno Holzauer hield onlangs een lezing voor erfbetreders, waarin hij sprak over een toenemende agressiviteit van de aandoeningen, het antibioticaverbod en de twee recent aangetroffen ernstige kwalen NGWA en teennecrose.

Presentatie

De presentatie die Menno Holzhauser voor de leden van Agrivaknet hield, is te bekijken op www.melkvee.nl in het dossier Melkvee Magazine.

„Het probleem bij klauwgezondheid is dat er voor de veehouder niet één echte adviseur is, zoals de dierenarts de adviseur is bij bijvoorbeeld uiergezondheid”, aldus Menno Holzhauser van de GD. Hij is dierenarts en klauwgezondheidsspecialist en hield onlangs een lezing voor de leden van Agrivaknet, oftewel de verschillende erfbetreders. „Klauwbekappers zijn over het algemeen niet in advisering geschoolde mensen, hun werk is preventief en curatief pedicuren. Wij willen dan ook graag dat de dierenarts en de voeradviseur de klauwscores van de klauwverzorgers ontvangen, om de veehouders vervolgens goed te kunnen adviseren.”

Mortellaro

Holzhauser legde zijn gehoor uit dat infectieuze klauwaandoeningen via het SIR-model verlopen. Koeien zijn eerst gevoelig (susceptible), dan infectieus en tenslotte resistent. „Maar wat je bij de ziekte van Mortellaro ziet, is dat koeien vaak opnieuw gevoelig worden. Daarnaast zijn er koeien die langdurig geïnfecteerd zijn. Bij dit soort permanente dragers is afvoeren eigenlijk de enige oplossing, al zal een veehouder een koe niet snel weg doen vanwege Mortellaro.”

De bekendste methode om Mortellaro tegen te gaan is het gebruik van voetbaden. „Maar als je heel weinig Mortellaro hebt, dan kun je maar beter geen voetbad gebruiken, om een zo droog mogelijke omgeving voor de klauwen te creëren.” Holzhauser wijst erop dat voetbaden uitsluitend een preventieve werking hebben en geeft een prevalentie van 5 procent als richtlijn. „Pas voetbaden toe wanneer Mortellaro bij meer dan 5 procent van de koeien voorkomt en richt je op de aanpak van acute gevallen als de aandoening bij minder dan 5 procent voorkomt.”

Een goed voetbad is volgens Holzhauser 3 tot 3,5 meter lang, zodat koeien er niet met een poot overheen kunnen stappen. „Deens onderzoek heeft aangetoond dat het Vink-voetbad kan leiden tot een reductie van 60 procent van de infectieuze klauwaandoeningen, maar desondanks wordt het weinig toegepast”, aldus Holzhauser. In een Vink-voetbad wordt een krachtige straal vloeistof (water en ontsmettingsmiddel) tussen de klauwen gespoten.

Bij de meeste middelen moet een voetbad vervangen worden na 200 tot 250 koepassages. Middelen die mogen worden toegepast zijn formaline en moderne desinfectantia, welke volgens onderzoek vergelijkbare resultaten hebben, al moeten moderne desinfectantia wel vaker worden gebruikt. Kopersulfaat is verboden, maar er wordt volgens Holzhauser niet streng op gehandhaafd.

Antibiotica

Hoewel antibiotica in een voetbad zijn verboden, mogen ze nog wel plaatselijk worden toegepast. „CTC-spray bevat antibiotica, maar is nog niet opgenomen in het bedrijfsgezondheidsplan en mag daarom worden gebruikt. Maar dat gaat wel veranderen”, waarschuwt Holzhauser. Hij wijst op recent onderzoek waarbij een

Mortellaro-behandeling met CTC-spray werd vergeleken met Hooffitgel, waarbij in het laatste geval betere resultaten werden behaald (58 versus 92 procent genezing).

Holzhauser adviseert om de ziekte van Mortellaro vooral aan de voorkant te benaderen. „Je kunt het voorkomen door een goede hygiëne erop na te houden en geen vee aan te kopen. Je versleept de aandoening ook gemakkelijk van de koeien naar de kalveren. Als ze het als pink gehad hebben, is de kans dat het als vaars terugkomt maar liefst zes keer groter.”

Naast Mortellaro zijn stinkpoot en tussenklauwontsteking de andere infectieuze klauwaandoeningen. Ze worden alle drie door verschillende bacteriën veroorzaakt. „We hebben inmiddels heel specifiek in beeld welke stam van de Treponema-bacterie verantwoordelijk is voor Mortellaro”, stelt Holzhauser. Hij verwacht dan ook dat het in de (nabije) toekomst mogelijk wordt om veestapels door middel van een bloedtest op Mortellaro te monitoren, zodat het certificaat 'Mortellaro-vrij' kan worden afgegeven. Overigens zal het anders gaan heten, omdat de naam Mortellaro volgens Holzhauser uit zwang raakt. „We spreken tegenwoordig liever van digitale dermatitis.”

Stinkpoot, ook wel interdigitaal dermatitis, is een risicofactor voor het veel pijnlijkere Mortellaro. „Bij een stinkpoot ontstaan kloven, waarin een zuurstofarm milieu heerst. De Treponema-bacterie heeft daar weer meer kans.” Stinkpoten verdwijnen volgens de klauwspecialist als koeien langdurig in de wei lopen. Dat geldt niet voor tussenklauwontsteking. „We zien tegenwoordig steeds vaker agressieve vormen, welke slecht reageren op normale therapie. Direct afvoeren lijkt dan de enige oplossing, mits de dieren nog goed genoeg kunnen lopen.”

Rubber

De niet infectieuze aandoeningen worden veroorzaakt door voeding, huisvesting en endotoxinen, welke bijvoorbeeld vrijkomen bij baarmoederontsteking. „Een zoolzweer is het eindstadium van een zoolbloeding en wordt bijvoorbeeld veroorzaakt door steentjes op het kavelpad. Het is dan ook belangrijk om koeien rustig te laten lopen, dan kijken ze waar ze de poten neerzetten”, stelt Holzhauser. „Witte lijnaandoeningen hebben dezelfde oorzaak als een zoolbloeding, maar worden ook veroorzaakt doordat koeien bijvoorbeeld een scherpe draai in de melkstal moeten maken. Rubber op de melkstalvloer is dan ook een goede oplossing.” Holzhauser wijst erop dat er geen één-op-één relatie is tussen zoolbloedingen (of bevangenheid) en pensverzuring, zoals nog wel eens gedacht wordt. „Er zijn meer zaken van invloed, zoals de dikte van het vetkussen in de klauw. De dikte van het vetkussen wordt beïnvloed door de conditie van de koe, een koe moet dus niet te vet, maar ook niet te mager afkalven”, stelt de klauwspecialist.

„Koeien moeten vrij snel gaan liggen en herkauwen als ze naar de ligbox gaan. Over het algemeen geldt dat wanneer de pensfunctie goed is en de koeien goed herkauwen, dat er dan ook weinig klauwproblemen

zijn.” Holzhauser noemt het verstrekken van grote hoeveelheden krachtvoer tegelijk wel een risicofactor. „Rustiger voeren zorgt voor minder problemen.” Ook wijst hij op de mineralenvoorziening, waarin voldoende calcium, koper, zink en biotine moet zitten. „Het effect is overigens pas na een half jaar zichtbaar.”

NGWA

In weerwil van alle inspanningen die worden verricht om de klauwgezondheid te verbeteren, zijn er recent enkele nieuwe klauwaandoeningen gesignaleerd. Dit zijn 'niet genezende witte lijn aandoening' (NGWA) en teennecrose. „Bij NGWA zijn koeien soms wel een jaar kreupel en helpt een normale behandeling niet. De aandoening wordt sinds een jaar of vijf gesignaleerd en kan soms tot wel bij 10 procent van de koeien in een veestapel voorkomen en is dan ook reden van afvoer.” Holzhauser geeft aan dat de oorzaak van NGWA niet bekend is, maar weet wel dat de aandoening meer voorkomt op bedrijven die de koeien permanent binnen houden.

„Het blijkt dat als de laatste NGWA-koe weg is, het probleem vaak ook weg is, terwijl het management dan nog hetzelfde is.” De aandoening is onderwerp van onderzoek en in Engeland is inmiddels gebleken dat de aandoening geneest na een week Excenel spuiten. „Maar dat mag niet meer. Een alternatief is CTC-spray in combinatie met Novaderma-zalf aanbrengen. In de zalf zit aspirinepoeder, wat ook wordt gebruikt voor kalknagels bij mensen.”

Teennecrose is vergelijkbaar met fijt aan de vingers bij mensen, oftewel een botontsteking. „Antibiotica werken niet, dus is het onder verdoving afzagen van het stukje klauwbeen tot achter de ontsteking de oplossing, net als bij mensen. Vervolgens doe je er een drukverband op, wat je twee keer vervangt, waarna de koe binnen twee weken weer probleemloos in de koppel loopt. Wel is de behandelde klauw dan een stukje korter”, vertelt de klauwspecialist. „Als je echter niks doet, dan vreet de ontsteking naar binnen en lost het bot op. De klauw wordt steeds korter en de koe blijft kreupel.”

„Teennecrose zie je bijvoorbeeld bij een fanatiek dier, dat snel wegdraait in de melkstal. Het ontstaat aan het eind van de witte lijn aan de binnenzijde van de klauw.” Holzhauser schat dat NGWA en teennecrose op meer dan de helft van de bedrijven voorkomt, zij het dat teennecrose vaak maar enkele dieren treft.

De meest recente aandoening overigens is een uitbraak van gewrichtsontsteking van het kogelgewricht van de voorpoot, welke sinds afgelopen winter wordt waargenomen. „Het is heel pijnlijk en komt tot bij 10 procent van de koppel voor. Het wordt veroorzaakt door mycoplasma, maar we weten niet waar het vandaan komt en ook de behandeling is lastig omdat antibiotica slecht in het gewricht komen en de kiem bovendien slecht reageert op antibiotica”, aldus Holzhauser. Dat de onderste steen op het gebied van klauwgezondheid nog niet boven is blijkt eens te meer. „Eigenlijk bestonden infectieuze hoornaandoeningen niet, het ging tot dusver over de huid. Maar kennelijk is de werkelijkheid genuanceerder.” ■